

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ТОРГІВЕЛЬНУ МАРКУ

Об'єкти інтелектуальної власності є наслідком розумової діяльності людини, особистої творчості автора. У ст. 420 ЦК називаються, зокрема, такі об'єкти права інтелектуальної власності як торговельні марки (знаки для товарів і послуг), тобто будь-які позначення або будь-які комбінації позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються однією особою, від товарів, що виробляються іншими особами [1].

Реалізація особистих немайнових і майнових прав не можлива без надійного правового механізму охорони і захисту. Завдяки охороні можна отримати гарантію недоторканості результатів творчих пошуків, інтелектуальної праці та отримати прибуток від використання результатів інтелектуальної діяльності, що також сприяє подальшій творчій та господарській діяльності. За допомогою захисту особа може визнати за собою права інтелектуальної власності, відшкодувати збитки, заподіяні порушенням цих прав, та попередити подальші посягання на об'єкт права власності. ТМ відіграє важливе значення при визначенні вартості капіталів компанії, коли, наприклад, відбувається злиття або розділ юридичних осіб.

Найбільш ефективним способом охорони торговельної марки (далі – ТМ) є її реєстрація. Реєстрація – не єдиний спосіб охорони права на ТМ, адже незареєстровані ТМ також охороняються, але ці способи є менш надійними.

Необхідно відрізнити способи та порядок захисту права інтелектуальної власності. Загальні способи захисту цивільних прав, в тому числі права інтелектуальної власності, передбачені ст. 16 ЦК України.

Захист права інтелектуальної власності здійснюється шляхом самозахисту особи, захисту цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, в межах, встановлених законом, або шляхом звернення до суду та інших уповноважених органів.

Найбільш поширеним і ефективним є судовий порядок захисту права інтелектуальної власності, який здійснюється відповідно до ст. 432 ЦК “Захист права інтелектуальної власності судом”. Суд може винести рішення про:

- 1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів;
- 2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорту чи експорту яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності;

3) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених в цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності;

4) вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності;

5) застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення;

б) опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення.

Суд може відмовити в захисті цивільного права в разі вчинення особою, що звернулася за захистом, дій, які порушують права інших осіб, вчинюються з наміром завдати шкоди іншій особі, в разі зловживання правом в інших формах або з метою обмеження конкуренції та зловживання монополічним становищем на ринку.

Привертає увагу альтернативне вирішення спорів поза судовими органами – вирішення справи за допомогою арбітра, посередника або третейського судді.

Для надійного і ефективного правового забезпечення інтелектуальної діяльності необхідно створити відповідний правовий механізм, здатний належним чином забезпечити правову охорону цієї діяльності. Система захисту має бути єдиною незалежно від її об'єктів, тому що чинна система є недостатньо надійною і ефективною, не узгодженою між собою, бо існує одна система норм для захисту авторського права і суміжних прав, інша – для захисту патентних прав, яку також розміщено по різних законах.

Вченими висловлюються думки про необхідність створення універсального законодавчого акту (зведеного, кодифікованого) про інтелектуальну власність в Україні, в якому вдалося б уникнути суперечливих положень, неузгодженостей й огріхів, що властиві чинному законодавству, та поширити його дію на ті результати інтелектуальної діяльності, які поки ще не мають правової охорони [2].

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Тацій В., Підпригора О., Святоцький О. Нагальна потреба інтелектуально-правової освіти в Україні // Право України. – 2002. – №12. – С. 10-14.

Чанишева, А.Р. Цивільно-правові засоби захисту права на торгівельну марку [Текст] / А.Р. Чанишева // Права людини як критерій морального виміру політики і державної влади : збірник тез доповідей за матеріалами міжвузівських студентських наукових читань, присвячених 57-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (8 грудня 2005 року). - Суми : УАБС НБУ, 2006. - С. 74-75.